

Cap on va Catalunya?

SALVADOR ALEMANY

AVUI, 17 de maig del 2008

Reflexionant sobre la història i el moment de Catalunya, un company em va suggerir la paraula resiliència. És un concepte de la física que descriu la capacitat dels materials per a recobrar la seva forma després de ser sotmesos a una pressió deformadora.

Aplicat a les persones i als grups, la resiliència evoca la capacitat positiva, la fermesa, per a superar esdeveniments i factors negatius que ens afecten. La capacitat per a seguir projectant-nos al futur. Apela a l'autoestima i a la capacitat que hem de desenvolupar per a dependre de nosaltres mateixos, per a ser impulsors d'un projecte que es construeix no des de la comparació -allò que ens manca-, sino des del reconeixement de les pròpies habilitats i potencialitats -allò que som.

Per què relacionàvem la resiliència amb Catalunya? Perquè des d'una perspectiva històrica és indubtable que el nostre país, els seus ciutadans i les seves institucions l'han demostrat. Ho han fet com a societat i com a economia. Una bona part del segle XX va estar marcada per la missió de reconstruir el país, les seves institucions, la recuperació de la democràcia a Espanya, la sortida de l'autarquia i la integració amb Europa.

A cavall dels segles XIX i XX noms com els de Valentí Almirall, Carrasco i Formiguera o Enric Prat de la Riba van articular el discurs polític i intel·lectual d'aquella missió. Van dotar de força argumental l'esforç per bastir un país que, amb institucions com l'Institut d'Estudis Catalans,

volia posar-se al capdavant del progrés social i econòmic prenent el coneixement, la recerca, la innovació com a divisa d'una cultura de l'esforç, la tenacitat i el rigor.

Amb quina missió i amb quina convicció afrontem ara un segle XXI de referències més indefinides, més líquides? El món ja no és bipolar. Destaquen el simbolisme històric de la caiguda del Mur de Berlín, l'eclosió de les tecnologies de la informació, la progressiva ampliació i deriva de l'eix d'Europa cap a l'est, l'aparició de nous actors que, malgrat les evidents carències, afegeixen fortalesa i voluntat d'expansió econòmica al seu pes geopolític, com és el cas de la Xina, l'Índia, Rússia o Brasil. De fet "la història" no s'ha acabat amb la caiguda del Mur. El segle XXI ha decidit continuar-la.

La societat i l'economia globals són definitivament obertes en les seves interaccions, definitivament incertes en la seva evolució. Afegim-hi la novetat del redescobriments dels cicles econòmics. Hem vist que, després de 14 anys de creixement econòmic continuat, ara vivim una llarga fase de correcció. És el cicle que crèiem periclitat.

Més enllà de les conjuntures, Catalunya, els seus dirigents polítics, els seus empresaris, els seus intel·lectuals, la gent de l'art i la cultura, els seus ciutadans, hem de saber identificar quines són les claus del debat al qual hem de fer front i provocar-lo i afrontar-ne les conseqüències.

Hem de ser capaços de reconèixer, no des de la frustració o el greuge d'una aparent perifèria, quina és la nostra posició relativa al món global: on som?; els nostres avantatges relatius: què podem fer?; les nostres ambicions i prioritats: què volem fer?

Però el que cal és actuar. Els territoris competeixen entre si. No és una valoració, és un fet. Si no afrontem els reptes de l'educació i de la integració en una societat cada vegada més diversa; si no trobem respostes concretes per a un accés fiable i sostenible a l'energia; si no sabem consensuar i executar les infraestructures que el país necessita; si no som capaços de reconèixer les nostres potencialitats i aprofundir-les per a caminar vers l'excel·lència, i si no identifiquem i recolzem els líders que, amb coratge i amb consistència, ens mantinguin units en el nostre projecte col·lectiu; aleshores perdrem l'autoestima i anirem enrere, perquè seguirem estant però deixarem de ser.

No oblidem que som el resultat de les causes que ens hem donat per arribar a ser-ho. Siguem conscients, doncs, que ara hem de treballar en les causes que definiran el futur del nostre país.